

Botanisk inventering av Säbyön

Tommy Tyrberg och Anna Kaman

Av Tåkerns två större öar Lindön och Säbyön har Lindön en lång botanisk historia, de äldsta uppgifterna om öns flora går tillbaka till andra hälften av 1800-talet, och Tåkerns Fältstation har också inventerat öns flora två gånger, 1973 och 1993 (dags för en ny inventering?). I samband med en genomgång av äldre botaniska uppgifter från Tåkernområdet i samband med det pågående floraprojektet i Östergötland visade det sig däremot att inga som helst botaniska uppgifter om Säbyön gick att finna.

Med tanke på detta föreföll det vara värt att göra en botanisk inventering av ön och Fältstationen tog upp en sådan inventering i sitt program för 2012.

Av diverse olika skäl kom bara ett besök att genomföras, och detta så sent på säsongen som 10 september. Vid besöket noterades 110 kärlväxarter (se lista nedan), men med tanke på tidpunkten har säkert ett antal vår/försommararter missats, varför en fortsättning planeras under 2013.

Säbyön har en storlek av ungefär 300 x 300 meter och ligger ca 400 meter från Tåkerns nordöstra strand mellan Säby och Hov. Området mellan ön och fastlandsstranden är mycket grunt och nästan helt igenvuxet med vass.

Ön, som betas sommartid, är bevuxen med gles tallskog med enstaka granar och björkar. Undervegetationen är låg och öppen och domineras av gräsarter. Ön är alltså helt annorlunda än Lindön som domineras av tät lövskog med hög och tät undervegetation.

Skillnaderna beror troligen av flera faktorer, dels att Säbyön fortfarande betas, dels att medan Lindön är en "gammal" ö som fanns redan före sjösjänken 1842-44 så var Säbyön då en grundbank som låg strax under ytan, men troligen tillräckligt grunt för att påverkas av vågorna. Ytmaterialet på ön tycks nämligen vara svallad morän, i sig näringsfattig och sannolikt aldrig

gödslad. Vegetationen blir markant frodigare intill den öppna sydstranden som påverkas av fågelspillning och Tåkerns numera mycket näringsrika vatten.

Just denna strand är den botaniskt intressantaste delen av Säbyön. Den består av sten och grus och hålls öppen av vågsvallet och fågeltramp (platsen är mycket omtyckt som uppehållsplats för främst svanar, men även gäss och skarvar). Denna typ av öppna erosionsstränder, "gallstränder", är numera mycket sällsynta vid Tåkern.

Bland karaktärsväxterna utmed stranden kan nämnas gäsört, brunskära, nickskära, åkerpilört, frossört, strandklo, strandranunkel, tiggarranunkel och den relativt sällsynta strandskräppan *Rumex maritimus*. Strandskräppan är känd sedan gammalt vid Tåkern men uppträder sällsynt och oregelbundet. Under 2012 har den förutom på Säbyön även setts i några exemplar på en nyuppmuddrad gyttejbank vid Hovbäckens mynning.

Annars är florans på Säbyön mera märklig för vad som saknas än för vad som finns. Ädellövträd saknas fullständigt bortsett från en enstaka liten oxelbuske. Även rönn saknas vilket är nära nog unikt. Inga ormbunkar finns heller på ön.

Fråvaron av många arter som "borde" finnas beror väl troligen dels på en näringsfattig miljö, men troligen också på att många arter helt enkelt

---

inte koloniserat ön, som ju uppstod först på 1840-talet. Tydligt är 400 meter grunt vatten och vass ett större spridningshinder än man skulle förmoda.

Tommy Tyrberg
Kimstadvägen 37
610 20 KIMSTAD

Säbyön från luften 11 september 2006.
FOTO: THOMAS JOHANSSON.

Strandskräppa. FOTO: ARNE ANDERBERG

Tabell 1. Kärlväxter iakttagna på Säbyön 10 september 2012.

Smalkaveldun <i>Typha angustifolia</i>	Gåsört <i>Argentina anserina</i>
Bredkaveldun <i>Typha latifolia</i>	Hartsros <i>Rosa mollis</i>
Myrtåg <i>Juncus alpinoarticulatus</i>	Stenros <i>Rosa canina</i>
Stubbtåg <i>Juncus compressus</i>	Nyponros <i>Rosa dumalis</i>
Pysslingtåg <i>Juncus minutulus</i>	Oxel <i>Sorbus intermedia</i>
Kärrgröe <i>Poa trivialis</i>	Gulvial <i>Lathyrus pratensis</i>
Vass <i>Phragmites australis</i>	Käringtand <i>Lotus corniculatus</i>
Darrgräs <i>Briza media</i>	Humlelusern <i>Medicago lupulina</i>
Madrör <i>Calamagrostis neglecta</i>	Trädklöver <i>Trifolium dubium</i>
Brunven <i>Agrostis canina</i>	Skogsklöver <i>Trifolium medium</i>
Hundäxing <i>Dactylis glomerata</i>	Rödklöver <i>Trifolium pratense</i>
Kamäxing <i>Cynosurus cristatus</i>	Vitklöver <i>Trifolium repens</i>
Kvickrot <i>Elytrigia repens</i>	Kräkvicker <i>Vicia cracca</i>
Timotej <i>Phleum pratense</i>	Sumpfräne <i>Rorippa palustris</i>
Vildtimotej <i>Phleum pratense</i> subsp. <i>nodosum</i>	Sälg <i>Salix caprea</i>
Veksäv <i>Eleocharis mamillata</i>	Gråvide <i>Salix cinerea</i>
Agsäv <i>Eleocharis niglumis</i>	Äkta johannesört <i>Hypericum perforatum</i>
Stjärnstarr <i>Carex echinata</i>	Fackelblomster <i>Lythrum salicaria</i>
Bunkestarr <i>Carex elata</i>	Kärrdunört <i>Epilobium palustre</i>
Slankstarr <i>Carex flacca</i>	Strandlysing <i>Lysimachia vulgaris</i>
Harstarr <i>Carex leporina</i>	Snärjmåra <i>Galium aparine</i>
Vasstarr <i>Carex acuta</i>	Sumpmåra <i>Galium uliginosum</i>
Trampört <i>Polygonum aviculare</i>	Gulmåra <i>Galium verum</i>
Åkerpilört <i>Persicaria maculosa</i>	Vattenmåra <i>Galium palustre</i>
Vattenpilört <i>Persicaria amphibia</i> (landformen)	Besksöta <i>Solanum dulcamara</i>
Ångssyra <i>Rumex acetosa</i>	Toppdån <i>Galeopsis bifida</i>
Krusskräppa <i>Rumex crispus</i>	Brunört <i>Prunella vulgaris</i>
Strandskräppa <i>Rumex maritimus</i>	Strandklo <i>Lycopus europaeus</i>
Tomtskräppa <i>Rumex obtusifolius</i>	Åkermynta <i>Mentha arvensis</i>
Hönsarv <i>Cerastium fontanum</i>	Frossört <i>Scutellaria galericulata</i>
Gökblomster <i>Lychnis flos-cuculi</i>	Knölsyska <i>Stachys palustris</i>
Knutnarv <i>Sagina nodosa</i>	Ärenpris <i>Veronica officinalis</i>
Åkerknavel <i>Scleranthus annuus</i> subsp. <i>annuus</i>	Svartkämpar <i>Plantago lanceolata</i>
Våtarv <i>Stellaria media</i>	Gårdsgroblad <i>Plantago major</i> subsp. <i>major</i>
Vanlig smörblomma <i>Ranunculus acris</i> subsp. <i>acris</i>	Rödkämpar <i>Plantago media</i>
Strandranunkel <i>Ranunculus reptans</i>	Bockrot <i>Pimpinella saxifraga</i>
Tiggarranunkel <i>Ranunculus sceleratus</i>	Druvfläder <i>Sambucus racemosa</i>
Måbär <i>Ribes alpinum</i>	Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>
Klibbal <i>Alnus glutinosa</i>	Blåmunkar <i>Jasione montana</i>
Vårtbjörk <i>Betula pendula</i>	Stor kardborre <i>Arctium lappa</i>
Glasbjörk <i>Betula pubescens</i>	Liten kardborre <i>Arctium minus</i>
Brännässla <i>Urtica dioica</i>	Vanlig röllika <i>Achillea millefolium</i> subsp. <i>millefolium</i>
Revfingerört <i>Potentilla reptans</i>	Nickskära <i>Bidens cernua</i>
Smultron <i>Fragaria vesca</i>	Brunskära <i>Bidens tripartita</i>
Älgräs <i>Filipendula ulmaria</i>	Åkertistel <i>Cirsium arvense</i>
Rundhagtorn <i>Crataegus laevigata</i>	Kärtistel <i>Cirsium palustre</i>
Trubbhagtorn <i>Crataegus monogyna</i>	Vägtistel <i>Cirsium vulgare</i>
Nejljkrot <i>Geum urbanum</i>	Flockfibbla <i>Hieracium umbellatum</i>
Slån <i>Prunus spinosa</i>	Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>
Späddaggkäpa <i>Alchemilla filicaulis</i> var. <i>filicaulis</i>	